IL-QORTI TAL-ĠUSTIZZJA TAL-UNJONI EWROPEA

Il-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea (QtĠ-UE) hija waħda mis-seba' istituzzjonijiet tal-UE. Hija magħmula minn żewġ qrati: il-Qorti tal-Ġustizzja proprja u l-Qorti Ġenerali. Hija responsabbli għall-ġurisdizzjoni tal-Unjoni Ewropea. Il-qrati jiżguraw li jkun hemm interpretazzjoni u applikazzjoni korretti tad-dritt primarju u sekondarju tal-Unjoni fit-territorju tal-UE. Jeżaminaw il-legalità tal-atti tal-istituzzjonijiet tal-Unjoni u jiddeċiedu jekk l-Istati Membri jkunux irrispettaw l-obbligi tagħhom fil-qafas tad-dritt primarju u sekondarju. Il-Qorti tal-Ġustizzja tagħti wkoll interpretazzjonijiet tad-dritt tal-Unjoni meta l-imħallfin nazzjonali jitolbu dan.

IL-QORTI TAL-ĠUSTIZZJA

A. Il-bażi ġuridika

— L-Artikolu 19 tat-Trattat dwar l-Unjoni Ewropea (TUE), l-Artikoli 251 sa 281 tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea (TFUE), l-Artikolu 136 tal-Euratom u l-Protokoll Nru 3, anness mat-Trattati, li jistabbilixxi l-Istatut tal-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea (minn hawn 'il quddiem "l-Istatut");

— Ir-Regolament (UE, Euratom) 2015/2422 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-16 ta' Diċembru 2015 li jemenda l-Protokoll Nru 3 dwar l-Istatut tal-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea;

— Il-baġit tal-UE (it-Taqsima 4).

B. Il-kompożizzjoni u l-Istatut

1. Il-kompożizzjoni

a. In-numru ta' membri (l-Artikolu 19 tat-TUE u l-Artikolu 252 tat-TFUE)

Imħallef wieħed għal kull Stat Membru (28). Il-Qorti tgawdi l-assistenza ta' tmien avukati ġenerali, li n-numru tagħhom jista' jiżdied mill-Kunsill fuq talba tal-Qorti. L-imħallfin tal-Qorti tal-Ġustizzja jeleġġu minn fosthom President u Viċi President għal mandat ta' tliet snin li jista' jiġġedded.

b. Ir-rekwiżiti (l-Artikolu 253 tat-TFUE u l-Artikolu 19 tat-TUE)

— L-imħallfin u l-avukati ġenerali jrid ikollhom il-kwalifiki meħtieġa sabiex jeżerċitaw l-ogħla funzjonijiet ġudizzjarji fil-pajjiżi rispettivi tagħhom jew ikunu konsulenti legali ta' kompetenza magħrufa.

— Ma jridx ikun hemm dubju dwar l-indipendenza tagħhom.

c. Il-proċedura ta' ħatra (l-Artikolu 253 tat-TFUE)

L-imħallfin u l-avukati ġenerali jinħatru bi qbil komuni mill-gvernijiet tal-Istati Membri, wara konsultazzjoni ma' kumitat responsabbli għall-valutazzjoni tal-idoneità tal-kandidati (l-Artikolu 255 tat-TFUE).

2. Il-karatteristiċi tal-mandat

a. It-tul tal-mandat (l-Artikolu 253 tat-TFUE u l-Istatut)

— Sitt snin. Sostituzzjoni parzjali kull tliet snin, nofs l-imħallfin u l-avukati ġenerali jiġu sostitwiti alternattivament.

L-imħallfin u l-avukati ġenerali li jispiċċaw mill-kariga jistgħu jinħatru mill-ġdid.

b. Il-privileġġi u l-immunitajiet (l-Istatut)

L-imħallfin u l-avukati ġenerali jibbenefikaw mill-immunità minn proċedimenti legali. Huma jkomplu jibbenefikaw minn din l-immunità għall-atti uffiċjali tagħhom wara t-tmiem tal-kariga tagħhom. Ma jistgħux jitneħħew mill-kariga tagħhom jekk mhux b'deċiżjoni unanima tal-Qorti.

c. L-obbligi (l-Istatut)

L-imħallfin u l-avukati ġenerali:

— jieħdu ġurament (ta' indipendenza, ta' imparzjalità u ta' rispett tas-sigrieti) qabel jibdew jaqdu dmirijiethom;

— ma jistgħu jeżerċitaw l-ebda funzjoni politika jew amministrattiva u l-ebda attività professjonali;

— jintrabtu li jirrispettaw l-obbligi marbuta mal-kariga tagħhom.

C. L-organizzazzjoni u l-funzjonament (l-Artikolu 253 tat-TFUE u l-Istatut)

1. L-istruttura istituzzjonali

L-Istatut tal-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea jrid jiġi stabbilit fi Protokoll separat, anness mat-Trattati (l-Artikolu 281 tat-TFUE). Il-Qorti teleġġi l-President tagħha u Viċi President minn fost il-membri tagħha għal mandat ta' tliet snin li jista' jiġġedded (l-Artikolu 9a tal-Protokoll Nru 3). Il-President imexxi l-ħidma tal-Qorti u jippresiedi waqt is-seduti ta' smigħ u d-deliberazzjonijiet tal-Assemblea Plenarja jew tal-Awla Manja. Il-Viċi President jassisti lill-President fl-eżerċizzju tal-funzjonijiet tiegħu u jieħu postu meta jkun meħtieġ. Il-Qorti taħtar ir-Reġistratur tagħha. Ir-Reġistratur huwa s-segretarju ġenerali tal-istituzzjoni u jamministra d-dipartimenti tagħha taħt l-awtorità tal-President tal-Qorti.

2. Il-funzjonament

Il-Qorti tistabbilixxi r-Regoli ta' Proċedura tagħha, li jridu jiġu approvati mill-Kunsill, permezz ta' deċiżjoni b'maġġoranza kwalifikata. Il-Qorti tista' tiltaqa' f'Assemblea Plenarja bi 28 imħallef, f'Awla Manja ta' 15-il imħallef jew f'awli ta' tlieta jew ħames imħallfin. L-istituzzjoni hija ffinanzjata mill-baġit tal-UE, fejn għandha t-taqsima speċifika tagħha (it-Taqsima 4).

D. Il-kisbiet

Il-Qorti tal-Ġustizzja wriet li hija xprun tal-proċess ta' integrazzjoni Ewropea.

1. Prattika ġenerali

Is-sentenza tagħha tal-15 ta' Lulju 1964 fil-Kawża Costa vs Enel kienet fundamentali għar-rikonoxximent tad-dritt Komunitarju Ewropew bħala sistema awtonoma li tipprevali fuq id-dispożizzjonijiet ġuridiċi nazzjonali. B'mod simili, is-sentenza tagħha tal-5 ta' Frar 1963 fil-Kawża Van Gend & Loos stabbiliet il-prinċipju tal-applikazzjoni immedjata tad-dritt Komunitarju quddiem il-qrati tal-Istati Membri. Sentenzi sinifikanti oħrajn li għandhom x'jaqsmu mal-ħarsien tad-drittijiet tal-bniedem jinkludu s-sentenza tal-14 ta' Mejju 1974 fil-Kawża Nold, meta l-Qorti ddikjarat li d-drittijiet fundamentali tal-bniedem jagħmlu parti integrali mill-prinċipji ġenerali tal-dritt li hija tiżgura l-osservanza tagħhom (4.1.2).

2. F'oqsma partikolari

— Id-dritt ta' stabbiliment: is-sentenza tat-8 ta' April 1976 fil-Kawża Royer, li fiha l-Qorti kkonfermat id-dritt li ċittadin ta' Stat Membru jirrisjedi fit-territorju ta' Stat Membru ieħor, indipendentement minn kwalunkwe permess ta' residenza maħruġ mill-pajjiż ospitanti.

— Il-moviment liberu tal-merkanzija: is-sentenza tal-20 ta' Frar 1979 fil-Kawża Cassis de Dijon, fejn il-Qorti ddeċidiet li kull prodott li jkun ġie maħdum u kkummerċjalizzat b'mod legali fi Stat Membru għandu, bħala prinċipju, jiġi aċċettat fis-suq ta' Stat Membru ieħor.

— Il-ġurisdizzjoni esterna tal-Komunità: is-sentenza AETR tal-31 ta' Marzu 1971 fil-Kawża Il-Kummissjoni vs Il-Kunsill, li rrikonoxxiet id-dritt tal-Komunità li tikkonkludi ftehimiet internazzjonali fl-oqsma li huma suġġetti għar-regoli Komunitarji.

— Sentenzi reċenti li stabbilew l-obbligu ta' ħlas ta' danni mill-Istati Membri li ma jkunux ittrasponew id-direttivi fil-leġiżlazzjoni nazzjonali, jew dawk li jkunu ttrasponewhom tard.

— Diversi sentenzi fil-qasam tas-sigurtà soċjali u l-kompetizzjoni.

— Sentenzi relatati mal-ksur tad-dritt Komunitarju mill-Istati Membri, li huma essenzjali għat-tħaddim tajjeb tas-suq komuni.

Barra minn hekk, wieħed mill-merti prinċipali tal-Qorti huwa li ddikjarat il-prinċipju li t-Trattati ma jridux jiġu interpretati b'mod riġidu, iżda jridu jiġu kkunsidrati fid-dawl tal-istat tal-integrazzjoni u tal-għanijiet tat-Trattati stess. Fil-fatt, dan il-prinċipju ppermetta lill-Komunità tilleġifera f'oqsma li ma huma msemmija fl-ebda dispożizzjoni partikolari tat-Trattati, pereżempju fil-ġlieda kontra t-tniġġis (fis-sentenza tat-13 ta' Settembru 2005 (il-Kawża C-176/03), il-Qorti fil-fatt awtorizzat lill-Komunità Ewropea tistabbilixxi regoli fil-qasam kriminali meta dawn ikunu "neċessarji" biex jintlaħaq l-għan tal-ħarsien tal-ambjent).

Fl-2018, tressqu 849 każ quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja, inklużi 568 proċediment għal deċiżjoni preliminari, 63 azzjoni diretta u 199 appell kontra deċiżjonijiet tal-Qorti Ġenerali. Tlestew 760 każ, inklużi 520 proċediment għal deċiżjoni preliminari, 60 azzjoni diretta u 165 appell kontra deċiżjonijiet tal-Qorti Ġenerali.

IL-QORTI ĠENERALI

A. Il-bażi ġuridika

L-Artikoli 254 sa 257 tat-TFUE, l-Artikolu 40 tal-Euratom, u t-Titolu IV tal-Protokoll Nru 3, anness mat-Trattati, li jistabbilixxi l-Istatut tal-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea.

B. It-tul tal-mandat u l-Istatut (l-Artikolu 254 tat-TFUE)

1. Il-kompożizzjoni

a. In-numru (l-Artikolu 19 tat-TUE u l-Artikolu 254 tat-TFUE)

L-Artikolu 254 tat-TFUE jipprevedi li n-numru ta' mħallfin għandu jiġi stabbilit mill-Istatut tal-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea. L-Artikolu 48 tal-Protokoll Nru 3 dwar dan l-Istatut, kif l-aħħar emendat bir-Regolament (UE, Euratom) 2016/1192 tas-6 ta' Lulju 2016, jipprevedi li l-Qorti Ġenerali għandha tikkonsisti minn 47 imħallef mill-1 ta' Settembru 2016, u minn żewġ imħallfin għal kull Stat Membru mill-1 ta' Settembru 2019. L-imħallfin jiġu maħturin bi qbil komuni mill-gvernijiet tal-Istati Membri, wara konsultazzjoni ma' kumitat inkarigat li jagħti opinjoni dwar l-idoneità tal-kandidati għall-qadi tad-dmirijiet ta' mħallef. Il-mandat tagħhom huwa ta' sitt snin u jista' jiġġedded. L-imħallfin jistgħu jintalbu jeżerċitaw il-kariga ta' Avukat Ġenerali, peress li, bil-maqlub tal-Qorti tal-Ġustizzja, il-Qorti Ġenerali ma għandhiex avukati ġenerali permanenti.

b. Ir-rekwiżiti

L-istess bħal dawk tal-Qorti tal-Ġustizzja (l-Artikolu 19 tat-TUE).

c. Il-proċedura ta' ħatra

L-istess bħal dik tal-Qorti tal-Ġustizzja.

2. Il-karatteristiċi tal-mandat

L-istess bħal dawk tal-Qorti tal-Ġustizzja.

C. L-organizzazzjoni u l-funzjonament

L-imħallfin jaħtru l-President tagħhom minn fosthom għal perjodu ta' tliet snin u r-Reġistratur tagħhom għal mandat ta' sitt snin, għalkemm il-Qorti tuża s-servizzi tal-Qorti tal-Ġustizzja għar-rekwiżiti lingwistiċi u amministrattivi tagħha.

Skont ftehim mal-Qorti tal-Ġustizzja, il-Qorti Ġenerali tistabbilixxi r-Regoli ta' Proċedura tagħha. Il-Qorti tiltaqa' f'awli ta' tlieta jew ħames imħallfin. Ir-Regoli ta' Proċedura tagħha jiddeterminaw meta l-Qorti Ġenerali tiltaqa' f'Assemblea Plenarja jew fl-Awla Manja jew inkella tkun magħmula minn imħallef wieħed. Aktar minn 80 % tal-kawżi mressqa quddiem il-Qorti Ġenerali jinstemgħu minn awla ta' tliet imħallfin. Il-Parlament u l-Kunsill, li jaġixxu skont il-proċedura leġiżlattiva ordinarja (permezz ta' regolamenti jew fuq proposta tal-Kummissjoni wara konsultazzjoni mal-Qorti tal-Ġustizzja jew fuq talba tal-Qorti tal-Ġustizzja wara konsultazzjoni mal-Kummissjoni), jistgħu jistabbilixxu qrati speċjalizzati annessi mal-Qorti Ġenerali sabiex jieħdu konjizzjoni fl-ewwel istanza ta' ċerti kategoriji ta' rikorsi jew proċedimenti f'oqsma speċifiċi, eż. it-twaqqif ta' qorti speċjalizzata ġdida għal trademarks, mudelli u disinji, li qed jiġi diskuss bħalissa.

Fl-2018, tressqu 834 każ quddiem il-Qorti Ġenerali u tlestew 1 009 kawża. Parti li ma tkunx tista' tħallas l-ispejjeż tal-proċedimenti tista' tapplika għall-għajnuna legali bla ħlas.

L-EX TRIBUNAL GĦAS-SERVIZZ PUBBLIKU TAL-UNJONI EWROPEA

Stabbilit fl-2004, it-Tribunal għas-Servizz Pubbliku tal-Unjoni Ewropea kellu l-kariga li jittratta t-tilwim li jopponi l-istituzzjonijiet tal-UE u l-aġenti tagħhom meta dawn ma kinux ir-responsabbiltà ta' qorti nazzjonali. Bħala parti minn żieda ġenerali fl-għadd totali ta' mħallfin tal-Qorti tal-Ġustizzja, it-Tribunal għas-Servizz Pubbliku ġie xolt fl-1 ta' Settembru 2016 u ġie integrat fil-Qorti Ġenerali bir-Regolament (UE, Euratom) 2016/1192 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-6 ta' Lulju 2016 dwar it-trasferiment lill-Qorti Ġenerali tal-Unjoni Ewropea tal-ġurisdizzjoni fl-ewwel istanza f'tilwimiet bejn l-Unjoni Ewropea u l-membri tal-persunal tagħha. Il-kawżi pendenti quddiem it-Tribunal għas-Servizz Pubbliku fil-31 ta' Awwissu 2016 ġew trasferiti lill-Qorti Ġenerali b'effett mill-1 ta' Settembru 2016. Dawn il-kawżi jkomplu jiġu ttrattati mill-Qorti Ġenerali fl-istat li fih ikunu jinsabu f'dik id-data u d-dispożizzjonijiet proċedurali meħuda mill-ex Tribunal għas-Servizz Pubbliku jibqgħu applikabbli.

IR-RWOL TAL-PARLAMENT EWROPEW

Sa mill-1990, sentenza tal-Qorti rigward rikors tal-Parlament fil-qafas tal-proċedura leġiżlattiva dwar l-adozzjoni ta' miżuri sanitarji li għandhom jittieħdu wara l-inċident nukleari ta' Chernobyl tat lill-Parlament id-dritt li jressaq rikors għal annullament quddiem il-Qorti għas-salvagwardja tal-prerogattivi tiegħu fil-kuntest tal-proċedura leġiżlattiva.

Skont l-Artikolu 257 tat-TFUE, il-Parlament u l-Kunsill, li jaġixxu skont il-proċedura leġiżlattiva ordinarja, jistgħu jistabbilixxu qrati speċjalizzati annessi mal-Qorti Ġenerali sabiex jieħdu konjizzjoni fl-ewwel istanza ta' ċerti kategoriji ta' rikorsi jew proċedimenti f'oqsma speċifiċi. Il-Parlament Ewropew u l-Kunsill għandhom l-obbligu li jaġixxu permezz ta' regolamenti jew fuq proposta tal-Kummissjoni wara konsultazzjoni mal-Qorti tal-Ġustizzja jew fuq talba tal-Qorti tal-Ġustizzja wara konsultazzjoni mal-Kummissjoni.

Skont l-Artikolu 281 tat-TFUE, l-Istatut tal-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea jiġi emendat mill-Parlament u mill-Kunsill, li jaġixxu skont il-proċedura leġiżlattiva ordinarja (fil-forma ta' Regolament tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill). Eżempju ta' din il-parteċipazzjoni min-naħa tal-Parlament Ewropew huwa l-proposta reċenti tal-Qorti stess tas-26 ta' Marzu 2018 għall-emendar tal-Istatut tagħha: dan jikkonċerna l-possibbiltà ta' ċerti bidliet fid-diviżjoni tal-ġurisdizzjoni bejn il-Qorti tal-Ġustizzja u l-Qorti Ġenerali fir-rigward tad-deċiżjonijiet preliminari.

Il-Parlament huwa waħda mill-istituzzjonijiet imsemmija fl-Artikolu 263 tat-TFUE li jistgħu jressqu rikors (bħala parti) quddiem il-Qorti.

Bid-dħul fis-seħħ tat-Trattat ta' Lisbona, il-kandidati għall-kariga ta' Mħallef u ta' Avukat Ġenerali issa l-ewwel jiġu vvalutati minn kumitat ta' seba' persuni, li waħda minnhom tkun proposta mill-Parlament Ewropew (l-Artikolu 255 tat-TFUE).

Udo Bux
05/2019